

- [Bøger \(https://www.historie-online.dk/boger\)](https://www.historie-online.dk/boger)
- [Temaer \(https://www.historie-online.dk/temaer-9\)](https://www.historie-online.dk/temaer-9)
- [HistorieLab \(https://www.historie-online.dk/historielab\)](https://www.historie-online.dk/historielab)
- [Arkiv \(https://www.historie-online.dk/arkiv\)](https://www.historie-online.dk/arkiv)
- [Bliv medlem \(https://www.historie-online.dk/bliv-medlem\)](https://www.historie-online.dk/bliv-medlem)

🏠 (/) > [Biografier, erindringer \(https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60\)](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60) > [Bøger \(https://www.historie-online.dk/boger\)](https://www.historie-online.dk/boger)

> [Anmeldelser \(https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5\)](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5) > [Bismarck - viljen til magt](#)

← [Forrige artikel \(https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/sigurd-swane\)](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/sigurd-swane)

Bismarck - viljen til magt

Kategori: [Anmeldelser](#)

Visninger: 872

Del artikel: **f**

(<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php>)

u=<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/bismarck-viljen-til-magt>

5-5/biografier-erindringer-60-60/bismarck-viljen-til-magt)

60/bismarck-viljen-til-magt)

60/bismarck-viljen-til-magt)

🐦 ([https://twitter.com/home?](https://twitter.com/home?status=) Aktiviteten kan ses på <https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/bismarck-viljen-til-magt>)

status=, Aktiviteten kan ses på <https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/bismarck-viljen-til-magt>)

på <https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/bismarck-viljen-til-magt>)

60/bismarck-viljen-til-magt)

60/bismarck-viljen-til-magt)

60/bismarck-viljen-til-magt)

in

([http://www.linkedin.com/shareArticle?](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/bismarck-viljen-til-magt&title=)

mini=true&url=<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/bismarck-viljen-til-magt>)

60/bismarck-viljen-til-magt)

60/bismarck-viljen-til-magt)

60/bismarck-viljen-til-magt)

60/bismarck-viljen-til-magt)

Norbert F. Pötzl

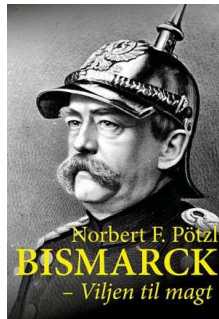
Bismarck - viljen til magt.

Oversat af Ole Thage. Forlaget Klim. 328 sider, ill. 299,95 kr.

Kansleren med jernnæven

I 2015 markerede man i Tyskland, at det var 200 år siden, den tyske jernkansler Otto von Bismarck blev født. En lang række bogudgivelser kom ligetledes på markedet herunder Spiegel-journalisten Norbert F Pötzels "Bismarck – Der Wille zur Macht". Den har forlaget Klim nu udsendt på dansk.

Af Erik Ingemann Sørensen

Mest læste artikler

Lige nu 1 dag 7 dage 28 dage

Den Gamle Jul og Julemanden (<https://www.historie-online.dk/temaer-9/arstidens-skikke-14-14-14/jul-32-32/julemandens-historie-40-40-40/den-gamle-jul-og-julemanden>)

TV-tips, uge 51, 2022 (<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/tv-tips/tv-tips-uge-51-2022>)

Sankt Nikolaj (<https://www.historie-online.dk/temaer-9/arstidens-skikke-14-14-14/jul-32-32/julemandens-historie-40-40-40/sankt-nikolaj>)

Pynt til toppen af træet (<https://www.historie-online.dk/temaer-9/arstidens-skikke-14-14-14/jul-32-32/julepynt-35-35-35-35/pynt-til-toppen-af-traeet>)

Hvem var Lucia? (<https://www.historie-online.dk/temaer-9/arstidens-skikke-14-14-14/lucia-31-31/hvem-var-lucia>)

Julebøger (<https://www.historie-online.dk/temaer-9/arstidens-skikke-14-14-14/jul-32-32/leksikon-41-41-41/juleboeger>)

Jødernes historie (<https://www.historie-online.dk/boger/joedernes-historie>)

© 2018 Copyright Historieonline

Vestjysk Marketing

Da jeg var på researchrejse til min bog "1864 – en guide i krigens fodspor" (Gyldendal, 2013), fik jeg et tip om, at der på en godt 70 meter høj bakke mellem Slesvig og Eckernförde – Aschberg - stod en statue af Bismarck. En helt speciel statue: den stod tidligere på det tyske mindretals samlingssted Khivsbjerg.

Syv meter høj er preusseren i pikkelhue, harnisk, ridestøvler og sværd. Med inskriptionen: "Vi tyskere frygter Gud og ellers intet i verden".

Denne følelse af ubehag har ikke noget med dagens Tyskland at gøre. Det er oplevelsen af den preussiske junker, der blandt andet gav Danmark nogle dybe sår, af tysk militarisme, som vækker ubehaget. Og så må man huske den læresætning, der igen og igen blev fremhævet:

"Ohne Düppel kein Königgrätz, ohne Königgrätz kein Sedan, ohne Sedan kein Deutsches Kaiserreich". Flere tyske historikere har anbragt en tilføjelse: "Ohne ein Deutsches Kaiserreich kein Hitler". Det er værd at holde sig for øje bogen igennem.

Ikke nogen nytolkning

Hvis man forventer en nytolkning af Bismarck, bliver man slemt skuffet, for det er der ikke noget af i bogen. Forfatteren har læst adskillige af de bøger, der er udkommet. Men det nævner han intet om i forordet. Copy-cat er det ikke helt, om end det er tæt på. Derfor minder den en del om Christian Aagaards: "Nazismens danske ansigt", People's Press, 2017. Det er uvederhæftigt: Men i der Spiegel's sammenhænge ikke noget særsyn. Man behøver blot at nævne Joachim Fest med hans fuldstændig forblændede og aldeles forføjede fremstilling af krigsforbryderen Albert Speer. Pöitzl har ikke en dybere indsigt i og viden om for eksempel Den 2. slesvigske krig – 1864. Og han kommer virkelig galt afsted. Katastrofalt galt. Derom senere.

I alle fald får vi en oversigtgennemgang af hans liv. Født ind i en junkerfamilie – noget han pralede af – var der visse værdier, han kunne tage med sig. Da han kom i skole, var det i én, der var inspireret af Pestalozzi's principper. Pestalozzi satte barnet højt og var en af skoleredatorerne med rødder hos Rousseau. Men typisk for Bismarck's livsforløb kom der en sten i vejen. Da han startede i skolen, var den blevet til en slags "...civil kadetskole: der herskede en streng disciplin, forplejningen var dårlig og knap, opdragelsen spartansk..." (s.17).

Det er næsten typisk for Bismarck: hvor der er liberalistisk tankegang, så stopper det. Det blev efterfølgende nærmest et af hans livsmål. Efter i 1832 at være blevet student, begynder han at studere rets- og statsvidenskab først i Göttingen siden i Berlin. Efterfølgende ansættes han som kandidat i henholdsvis Aachen og i Berlin. Da moderen dør i 1839 må han stoppe for i stedet at overtage driften af tre af familiens godser i Pommern. I 1845 dør faderen, hvorefter Bismarck overtager godset Schönhausen, hvor Heinrich Himmler godt 100 år efter opholdt sig.

Da revolutionen bryder ud i 1848 - "et spørgsmål går gennem Europa" - finder vi naturligvis junkeren på den modsatte fløj – et sted han stod resten af livet. I 1849 går han ind i politik, idet han bliver valgt til Den Preussiske Landdags Andetkammer. I 1851 bliver han preussisk repræsentant i Forbundsdagen, der lå i Frankfurt am Main. Her er det vigtigt at erindre, at Preussen på dette tidspunkt var et kongedømme, og det vi kender som Tyskland, endnu ikke var dannet.

I 1862 udnævnes han til preussisk ministerpræsident – vejen ad hvilken var der nu. Det er samme år, han holder den berygtede tale om "Blod og jern – Blut und Eisen", hvor der absolut ikke var plads for den mindste frihedstanke.

DIE WILDE JAGD 1870.
Magten ligger hos staten. Læg mærke til de mange underdanige i øverste, venstre hjørne. Og fortvivlelsen hos den siddende mand. Stik fra o. 1870. HfN.

1864 and all that

Der er en meget satirisk historie, der beretter, at dronning Victoria spurgte sin premierminister Lord Palmerston om, hvad nu det med det slesvigske spørgsmål var, så svarede han: "Deres majestæt. Kun tre mand har forstået det: Deres mand, Prins Albert, men han er død, en tysk professor, men han er blevet sindssyg og så mig. Men jeg har glemt det". Man kan i alle fald føje til, at Norbert F Pöitzl heller ikke har forstået det. Det bærer hans kapitel "Den tyske krig" den grad præg af: Han har bidt sig fast i, at Bismarck havde det særdeles dårligt med Østrig som den stærke stat. Preussens plads var i solen. Dertil kunne man ikke komme, i alle fald ikke før Østrigs dominans var knækket. Derfor krigen mod Danmark i 1864. En noget forenklet fremstilling, der er skrevet på en måde, så den uerfarne læser kommer til kort. Det er trist – og unødigt. For han kunne jo have skitseret den tre-trins raket, Bismarck fyrede af – begyndende med en krig – nærmest en rask lille manøvre – mod Danmark for at få øvet de preussiske tropper til noget større. Det kommer der i stedet en lille billedhistorie om her:

Ohne Düppel – 1864

Stormen på skansen den 18. april 1864. Preussisk maleri. HfN

Kein Königgrätz – 1866

Bismarck med kasket sammen med den preussiske konge, Wilhelm I. Tysk maleri. HfN

Ohne Königgrätz kein Sedan – 1870

Bykampe under den tysk-franske krig 1870 HfN

Ohne Sedan kein Deutsches Kaiserreich -

Kroningen af den tyske kejser på slottet Versailles den 18. januar 1871. Bismarck ses i den hvide uniform med det rød/hvide bånd hen over brystet. HfN

Som nævnt tidligere mener nogle tyske historikere i dag, at det giver mening at have endnu en person med: Adolf Hitler. Jeg holder mig nu til den oprindelige formulering. For det var det, der var drivkraften hos Bismarck: at få gjort et samlet Tyskland til den stærke magt på det europæiske kontinent.

Norbert F Pötz] beskriver også den fransk-tyske jagt på kolonier – men igen uden at komme i dybden med Bismarcks til tider noget ambivalente forhold til koloniherrredamme. Da den gamle kejser dør i 1888, kommer kronprinsen til magten som kejser Wilhelm II. Hans ældre bror havde kun få måneder som Friedrich III, inden han døde af cancer. Forholdet mellem den nye kejser og Bismarck lå på frysepunktet – og da Bismarck indenrigspolitisk flere gange kommer decideret i vanskeligheder, ender det med, at Bismarck tvinges til at træde tilbage den 20. marts 1890. En situation det satiriske engelske "Punch" ramte lige på kornet.

Bismarck dør den 30. juli 1898 i en alder af 83 år og blev gravsat i et mausoleum i nærheden af Aumühle – pudsigt nok tæt på, hvor Karl Dönitz er begravet.

Forfatterens konklusion sidst i bogen lyder: "Således beredte Bismarck-myten vejen for den anden store katastrofe i det tyvende århundrede. Først gennem nederlaget i Anden Verdenskrig lykkedes det endelig den længe undertrykte demokratisering i Tyskland at bryde igennem – nu ganske vist på bekostning af den samlede nationalstat. Bismarcks rige eksisterede lige netop i 74 år og gik til grunde i 1945." (s.259). Næsten samme antal år som USSR. Ganske tankevækkende

Det er ikke nogen skelsættende bog, der her er udgivet. Der mangler både dybde og perspektiv – og ganske katastrofalt også et indeks, hvilket havde været mere end hensigtsmæssigt at have med. Meget er sket, siden den udkom på tysk i 2015. Syv år er trods alt en hel del i den moderne historieforskning – og det mærkes.

[Historie-online.dk, den 16. november 2022]

← Forrige artikel (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/sigurd-swane>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

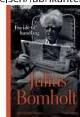
AT KOMME TIL SIG SELV

(<https://www.historie-online.dk/boger/at-ikke-til-sig-selv>)

FABRIKANTEN

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/fabrikanten>)

JULIUS BOMHOLT

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/julius-bomholt>)